

הבדלה

עת לבנות ועת לרפוא

סדר הבדלה בין יום הזיכרון ליום העצמאות

אייר תשפ"ד | מאי 2024

סדר הבדלה
בין יום הזיכרון לחג העצמאות
תשפ"ד

עֵת לְבָנוֹת וְעֵת לְרִפּוּא

בית תפילה ישראלי
יוצרים יהדות ישראלית

סידור ההבדלה "עת לבכות ועת לרפוא", נערך על בסיס סידור "עת ספוד ועת רקוד" של בית תפילה ישראלי מ-2007.

הסידור נערך ויוצא להפצה בערב פסח תשפ"ד, אפריל 2024, כשעדיין 133 חטופים מוחזקים בעזה. מי ייתן שעד יום העצמאות הקרוב, מצב זה ישתנה לטובה וחלק מהמילים בסידור זה יהפכו ללא רלוונטיות.

צוות עריכת סידור "עת לבכות ועת לרפוא":
הרב אסטבן גוטפריד, הרב ד"ר רני יגר, הרבה ריבי דרוך, שרון אבולעפיה, לימור הוזיליך.

אפריל 2024

בית תפילה ישראלי | btfila.org | 050-6656266

לשימוש פנימי בלבד.

© CCBY חלק מהזכויות לשירים, לתפילות ולטקסטים המוגנים המופיעים בסידור זה שמורות למחבריהם. אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לתרכם, לאחסן במאגר מידע סידור זה בשום צורה ובשום אמצעי, אלקטרוני, אופטי או מכאני ללא אישור.

תוכן עניינים:

5	הקדמה
8	לכל זמן
10	עת לבכות
12	עת ספוד
22	עת לחשות
22	עת לדבר
23	עת לחבוק
24	עת מלחמה
26	עת שלום
28	עת לתפור
30	עת לבנות
34	עת לרפוא
36	עת לבקש
40	עת לקוות

עת לבכות ועת לרפוא

סדר הבדלה בין יום הזיכרון לחג העצמאות תשפ"ד

ימים קשים עוברים עלינו. השביעי לאוקטובר פצע את ליבנו והוא עדיין מדמם. ומאז אותו יום, מהימים הגרועים שבתולדות ישראל, אירוע רודף אירוע – אנחנו נפרדים כמעט מדי יום מאהובות ואהובים שנפלו. החטופים עודם בעזה וגורלם טורד את נפשנו יומם ולילה. כמה קיוונו שהכיכר תתרוקן אך היא עדיין הומה את כאב המשפחות המחכות ליקיריהם. עשרות אלפי ישראלים מהעוטף ותושבי גבול הצפון עדיין עקורים מביתם. אזורים רבים בצפון היפה של ארצנו היפה שוממים ומופגזים מדי יום. האיומים הולכים ומתרחבים מאירן ועד תימן, ומסוריה ולבנון ועד עזה. ביננו אלפי פצועים בגופם ובנפשם שרק מתחילים מסע ארוך של שיקום וריפוי.

ובתוך כל אלה מתרגשים עלינו יום הזכרון ויום העצמאות. איך נוכל לציין את הימים הלאומיים שלנו השנה? איך מציינים יום זיכרון כשהתווספו למניין החללים והנרצחים יותר מ-1500 שמות חדשים? ואיך נחוג את יום העצמאות כשהמבוכה, והתחושה של כישלון צורב בוערת בליבנו?

ימים קשים עוברים עלינו. אך גם ימים של טוב וחסד. ימים מעוררי השראה של אחווה וסולידריות. ימים מופלאים של התגייסות לאומית חסרת תקדים, של אחדות ושותפות גורל וייעוד. ימים מופלאים של מאות אלפי נשות ואנשי מילואים ובני ביתם, הקוראים שוב ושוב: "הנני!". ימים מופלאים של גבורה, של רעות לוחמים. ימים מופלאים של דור שקיבל הצצה לתש"ח, ונושא על כתפיו את המחר, ואת התקווה.

ימים מורכבים עוברים עלינו. וביניהם הרגע הזה ממש: רגע המעבר בין יום האבל ליום השמחה. הנעבר הזה תמיד קשה ובו בעת הוא כל-כך ישראלי. צירוף צרוף - זיקוק של הוויתנו. ההבדלה שלנו "עת ספוד ועת רקוד" - נוצרה לפני כשני עשורים מתוך נסיון לתת מענה למעבר הזה, להחזיק אותו ולתת לו פשר. מהלך שלקוח ממרחבי התרבות היהודית והישראלית.

השנה לא רק המעבר קשה. ההקשר הנוכחי לא מותיר כמעט מילה אחת על מקומה, משפט שבמובנו שגור בכל ימי החג והציון מחג הפסח ועד עתה. ובכל זאת הרגע הזה קורא למילוי, למילים, ליחד שנוסף כוח. אתגר שניסינו להענות לו בנוסח מיוחד של ההבדלה לשנה זו.

בפתיחה לספר מאורעות תרצ"ו (1936), בעוד האלימות, נמשכת כתב ברל כצנלסון את המילים הבאות:

"פנינו לאדם לקבל את מהלומות החיים לא כאסון דרכים, לא כתקלה שבאקראי. הוא לא ירצה לגנוח, לא ירצה להוציא לריק את ימיו בקובלנות על האשמים, הוא לא ירצה בחרון אין-אונים. הוא גם לא ירצה להיות נישא כשבב על פני המים נזרק מגל אל גל, אלא יבקש לבלוע את הרע, לקרוע גזר-דין, לתקן את מה שנפגע ביסוד - מה שאנו קוראים בשפת חיינו: להתגבר...]. מה שעבר – ומה שעובר – עלינו בארץ 'בתקופת חיים זו ראוי שנחיה אותו בכל כוח החויה שבנו, ראוי שנדע אותו לאמתו, לפרטיו ולתמציתו."

את שתי הקריאות האלה ניסינו לצקת לתוך המהלך המסורתי שלנו- לחיות את מה שעובר עלינו, לתת שם, קול ושיר לכאב וגם לברך על מה שיש לנו, על גילוי הסולידריות, השותפות והמסירות ומתוכם להיאבק, לטעת תקווה. להתגבר. יחד.

צוות הבדלה, ניסן תשפ"ד:

אסטבן גוטפריד, רני יגר, ריבי דרור, שרון אבולעפיה ולימור הויזליך.

קהלת

ספר קהלת הוא ספר של חכם ומשורר שמתבונן במקומו של האדם בעולם - "תחת השמש". הוא נע בין דעות שונות ולפעמים קוטביות ביחס למציאות ועובדה זו הולידה פרשנויות שניסו ליישב את "הסתירות". דומה שבהקשר שלנו כמעט שאין צורך להסביר מדוע ההתייחסויות השונות אינן בלתי הגיוניות אלא ההפך - הן ביטוי מובהק ואותנטי של המצב האנושי. ואמנם בשיר על העתים המצוטט כאן מתגלים המצבים ההפוכים כחלק משלמות כוללת של חיי האדם ונדמה שהגדולה האמיתית היא היכולת לנוע ביניהם בצורה נכונה. הטקס שאנו עורכים - ההבדלה, היא הצעה לתנועה כזו שיכולה לאפשר הזדמנות להסתכל על עצמנו במבט שונה עם שימת לב לפרטים ולרגשות החבויים בדרך כלל מתחת למעטה היומיום.

לְכָל, זְמַן; וְעַת לְכָל-חֶפֶץ, תַּחַת הַשָּׁמַיִם.

וְעַת לְמֹות;	עַת לְלֶדֶת,
וְעַת לְעֶקוֹר נְטוּעַ .	עַת לְטֵעַת,
וְעַת לְרְפוּאָה,	עַת לְהָרוֹג
וְעַת לְבָנוֹת.	עַת לְפָרוֹץ
וְעַת לְשֹׁחֵק,	עַת לְבָכּוֹת
וְעַת רְקוּד.	עַת סְפֹד
וְעַת כְּנוּס אֲבָנִים;	עַת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים,
וְעַת לְרֹחֵק מִחֶבֶק.	עַת לְחֶבּוֹק,
וְעַת לְאֲבֹד,	עַת לְבִקֵּשׁ
וְעַת לְהַשְׁלִיךְ.	עַת לְשָׁמֹר
וְעַת לְתַפּוֹר,	עַת לְקַרֹּעַ
וְעַת לְדַבֵּר.	עַת לְחַשׂוֹת
וְעַת לְשָׁנֵא,	עַת לְאָהֵב
וְעַת שְׁלוֹם.	עַת מְלַחֵמָה

אדם בחייו יהודה עמיחי

אָדָם בְּחַיָּו אֵין לוֹ זְמַן שְׂיִהְיֶה לוֹ זְמַן לְכָל.
וְאֵין לוֹ עֵת שְׂתִהְיֶה לוֹ עֵת
לְכָל חִפְץ. קִהְלֵת לֹא צָדֵק כְּשֶׁאָמַר כָּן.

אָדָם צָרִיךְ לִשְׁנֹא וּלְאָהֵב בְּבֵת אַחַת,
בְּאוֹתָן עֵינַיִם לְבִכּוֹת וּבְאוֹתָן עֵינַיִם לְצַחֵק
בְּאוֹתָן יָדַיִם לְזָרֵק אֲבָנַיִם
וּבְאוֹתָן יָדַיִם לְאַסֹּף אוֹתָן,
לְעֲשׂוֹת אֶהְבֶּה בְּמִלְחָמָה וּמִלְחָמָה בְּאַהֲבָה.

וּלְשִׁנֹּא וּלְסַלֵּחַ וּלְזָכֵר וּלְשַׁכַּח
וּלְסַדֵּר וּלְבַלְבֵּל וּלְאָכֵל וּלְעַכֵּל
אֶת מֵה שְׂהִיִּסְטוֹרְיָה אֲרָכָה
עוֹשֶׂה בְּשָׁנַיִם רַבּוֹת מְאוּד.

אָדָם בְּחַיָּו אֵין לוֹ זְמַן.
כְּשֶׁהוּא מְאַבֵּד הוּא מְחַפֵּשׁ
כְּשֶׁהוּא מוֹצֵא הוּא שׁוֹכֵחַ,
כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵחַ הוּא אוֹהֵב
וּכְשֶׁהוּא אוֹהֵב הוּא מִתְחִיל לְשַׁכַּח.

וְנִפְשׁוֹ לְמוֹדָה
וְנִפְשׁוֹ מְקַצֵּעֵית מְאֹד
רַק גּוֹפּוֹ נִשְׁאָר חוֹבֵב
תְּמִיד. מְנַסֶּה וְטוֹעֶה
לֹא לוֹמֵד וּמִתְבַּלְבֵּל
שְׂכּוֹר וְעוֹר בְּתַעֲנוּגָיו וּבְמִכְאוּבָיו.

מדרש חסידי

ישנה דרשה חסידית שמתארת שלוש רמות של שכול. הרובד הראשון הוא הדמעות, הבכי, האופן הפשוט והשכיח ביותר שדרכו אנו מביעים צער. הרובד השני, מעט נעלה יותר, הוא השתיקה. הרובד השלישי, הנעלה ביותר לפי הדרשה, הוא השיר. הבכי- הוא הכאב שלנו, השתיקה- האומץ שלנו, ואילו השיר הוא חיינו. אנו מהללים את אלה שאפשרו לנו חיים והעניקו לחיים משמעות- באמצעות השיר.

אברהם יהושע השל

החיטה צומחת שוב

שְׂדוֹת שְׂפוּכִים הִרְחַק מֵאֶפֶק וְעַד סֶף
וְחֲרוּבִים וְזִית וְגִלְבּוּעַ-
וְאֵל עֲרֵבוּ הָעֵמֶק נֶאֱסָף
בְּיוֹפֵי שְׂעוֹד לֹא הָיָה כְּמוֹהוּ.

זֶה לֹא אוֹתוֹ הָעֵמֶק, זֶה לֹא אוֹתוֹ הַבַּיִת,
אַתֶּם אֵינְכֶם וְלֹא תוּכְלוּ לָשׁוּב
הַשְּׁבִיל עִם הַשְּׂדֵרָה, וּבְשָׂמִים עֵיט
אֶךְ הַחֲטָה צוֹמַחַת שׁוֹב

מִן הָעֶפֶר הִמָּר הָעִירִיּוֹת עוֹלוֹת
וְעַל הַדָּשָׂא יֵלֵד וְכִלְבוּ
מוֹאָר הַחֶדֶר וְיִוָּרְדִים לִילוֹת
עַל מָה שָׁבוּ וּמָה שֶׁבִלְבוּ

זֶה לֹא אוֹתוֹ הָעֵמֶק, ,
זֶה לֹא אוֹתוֹ הַבַּיִת,
אַתֶּם אֵינְכֶם וְלֹא תוּכְלוּ לָשׁוּב
הַשְּׁבִיל עִם הַשְּׂדֵרָה, וּבְשָׂמִים עֵיט
אֶךְ הַחֲטָה צוֹמַחַת שׁוֹב

וְכָל מָה שֶׁהָיָה אוֹלֵי יְהוָה לְעַד
זָרַח הַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹב הַשֶּׁמֶשׁ בָּא
עוֹד הַשִּׁירִים שָׂרִים אֶךְ אֵיךְ יִגֵּד
כָּל הַמְּכָאוֹב וְכָל הָאֲהָבָה

הֵן זֶה אוֹתוֹ הָעֵמֶק, הֵן זֶה אוֹתוֹ הַבַּיִת
אֲבָל אַתֶּם הֵן לֹא תוּכְלוּ לָשׁוּב
וְאֵיךְ קָרָה, וְאֵיךְ קָרָה וְאֵיךְ קוֹרָה עֲדִין
שֶׁהַחֲטָה צוֹמַחַת שׁוֹב.

לחן: חיים ברקני / מילים: דורית צמרת

החול יזכור

הרוֹאָה אֶת הַמֵּתִים

הרוֹאָה אֶת הַמֵּתִים,
אֵין לוֹ מַלִּים לְהַגִּיד,
הוּא הוֹלֵךְ הַצְּדָה
וּמִמְשִׁיךְ לְחַיּוֹת,
כְּמִי שֶׁהִפְסִיד.

חֲנוּךְ לִוִּין –
אֶת אֲנִי וְהַמִּלְחָמָה הַבָּאָה

הַחֹל יִזְכֹּר אֶת הַגְּלִים, אֲבָל לִקְצָף אֵין זֹכֵר
זוֹלַת הֵהֶם, אֲשֶׁר עָבְרוּ עִם רוּחַ לַיְלָה מֵאַחַר
מִזִּיכְרוֹנָם הוּא לְעוֹלָם לֹא יִימָחָה,
לֹא יִימָחָה.

הַכֹּל יָשׁוּב אֶל הַמְּצוּלוֹת, זוֹלַת הַקְּצָף הַלְּבָן
נְרוֹת הַלַּיְלָה דְעֵכּוֹ, הַיְדִידוֹת, הָאֵהָבָה
הַנְּעוּרִים, שֶׁבָּאוּ פְתַע אֶל סוּפָם.

כְּמוֹהוּ גַם, עַל חוֹף לְבָם, רִטֵּט אֶז מִשְׁהוֹ חַיּוֹר,
וְהֵם רָשְׁמוּ בְתוֹךְ הַחֹל, כְּשֶׁהִירַח הַעוֹבֵר
הָאִיר פְּתָאוֹם, פָּנִים זָרוֹת וּשְׁחוֹק רָפָה.

הַכֹּל יָשׁוּב אֶל הַמְּצוּלוֹת, זוֹלַת הַקְּצָף הַלְּבָן
נְרוֹת הַלַּיְלָה דְעֵכּוֹ, הַיְדִידוֹת, הָאֵהָבָה
הַנְּעוּרִים, שֶׁבָּאוּ פְתַע אֶל סוּפָם.

הִיוּ שֵׁם קוֹנֵכִיּוֹת רִיקוֹת, שֶׁנִּהְמוּ קִינָה שֶׁל יָם,
וּבֵית עֲלָמִין עַל הַגְּבָעוֹת
וּשְׁנַיִם שֶׁחֲלָפוּ דוּמָם
בֵּין הַחֶצֶב וְהַקְּבָרִים וְהַשְּׂקָמָה.

הַכֹּל יָשׁוּב אֶל הַמְּצוּלוֹת, זוֹלַת הַקְּצָף הַלְּבָן
נְרוֹת הַלַּיְלָה דְעֵכּוֹ, הַיְדִידוֹת, הָאֵהָבָה
הַנְּעוּרִים, שֶׁבָּאוּ פְתַע אֶל סוּפָם.

מִלִּים: נֹתָן יוֹנָתָן
לַחֵן: נַחוּם הַיִּימָן

מתוך ההספד של דויד גרוסמן לבנו, אורי

אורי יקירי,

בעשרים לשלוש בלילה, בין שבת לראשון, צלצלו בדלת שלנו. באינטרקום. אמרו שזה מקצין העיר. כבר שלושה ימים שכמעט כל מחשבה מתחילה ב"לא". לא יבוא, לא נדבר, לא נצחק. לא יהיה עוד הנער הזה עם המבט האירוני ועם חוש ההומור המשגע. לא יהיה האיש הצעיר עם התבונה העמוקה בהרבה משנותיו. לא יהיה החיוך החם והתיאבון הבריא. לא יתקיים הצירוף הנדיר של הנחישות והעדינות, לא יהיו השכל הישר שלו וחוכמת לבו. לא תהיה עוד הרכות האין סופית של אורי, ולא השקט שבו הוא מייצב כל סופה. ולא נראה עוד ביחד את משפחת סימפסון ואת סיינפלד ולא נשמע איתך את ג'וני קש, ולא נרגיש את החיבוק החזק שלך ולא נראה אותך הולך ומדבר עם יונתן בתנועות ידיים נלהבות ולא נראה אותך מחבק את רותי אהובת ליבך....

... הארת את חיינו אורי. אמא ואני גידלנו אותך באהבה. היה פשוט כל כך לאהוב אותך מכל הלב, ואני יודע שהיה לך טוב. שחייך הקצרים היו טובים. אני מקווה שהייתי אבא ראוי לילד כמוך. אבל אני יודע שלהיות ילד של מיכל פירושו לגדול בתוך נדיבות וחסד ואהבה אין סופיים, ואתה קיבלת את כל אלה בשפע רב, וידעת להעריך וידעת להודות ושום דבר שקיבלת לא היה לך מובן מאליו.

אני לא אומר כרגע דבר על המלחמה שבה נהרגת. אנחנו, המשפחה שלנו, כבר הפסדנו במלחמה הזאת. מדינת ישראל תעשה כעת את חשבון נפשה. אנחנו נתכנס בתוך כאבנו, מוקפים בחברינו הטובים, עטופים באהבה עצומה שאנו חשים היום מכל כך הרבה אנשים, שאת רובם איננו מכירים, ואני מודה להם על תמיכתם שאין לה גבול. הלוואי שאת האהבה והסולידריות האלה נדע לתת אלה לאלה גם בזמנים אחרים. זה אולי המשאב הלאומי הייחודי ביותר שלנו. זה אוצר הטבע האנושי הגדול שלנו. הלוואי ונדע להיות קצת יותר עדינים זה אל זה. הלוואי ונצליח לחלץ את עצמנו מן האלימות והאיבה שחלחלו כל כך עמוק אל כל מערכי חיינו. הלוואי שנדע להתעשת ולהציל את עצמנו כעת, ברגע האחרון ממש, כי זמנים קשים מאוד עוד מחכים לנו.

אורי היה ילד ישראלי מאוד, אפילו שמו ישראלי ועברי כל כך. הוא היה תמצית הישראליות כפי שהייתי רוצה לראות אותה. זו שכבר כמעט נשכחה. זו שלפעמים נחשבת כמעט לקוריוז. והוא היה אדם ערכי. המילה הזאת נשחקה מאוד וגם הייתה ללעג בשנים האחרונות, כי בעולמנו המטורף והאכזר והציני, זה לא "קול" להיות ערכי, או להיות הומניסט, או להיות רגיש באמת למצוקתו של האחר, גם אם האחר זה אויבך בשדה הקרב. אבל אני למדתי מאורי שאפשר וצריך גם וגם. שאנחנו אכן צריכים לעמוד על נפשנו. אבל לעמוד על נפשנו בשני המובנים: גם להתגונן, אבל גם להתעקש על נפשנו. להתעקש ולשמור עליה מפני הכוח והחשיבה הפשטנית, מפני ההשחתה שיש בציניות, מפני זיהום הלב והזלזול באדם שהם הקללה הגדולה באמת שלמי שחי את כל חייו באזור אסון כמו שלנו.

לאורי היה פשוט האומץ להיות עצמו, תמיד, בכל מצב. ולמצוא את קולו המדויק בכל דבר שאמר ושעשה, זה מה שהגן עליו מפני הזיהום וההשחתה וצמצום הנפש.

אוגוסט 2006, אב תשס"ז

מתוך מסיבת העיתונאים של עידן עמדי בעת שחרורו מבית החולים

...אני רוצה בראשית דבריי לשלוח חיבוק למשפחות השכולות, בתור אחד שמכיר את האובדן מקרוב. אני יודע שאין מילים שינחמו את הלב. חשוב לי שתדעו שהבנים והבנות שלכם הם הגיבורים שלי עד סוף ימיי.

בשלושת החודשים האחרונים פגשתי אותם בגזרות השונות, צחקנו יחד, יצאנו למבצעים יחד, וברגעים מסוימים הרשינו לעצמנו גם לבכות ביחד. הכאב לעולם יישאר, אבל היה לי חשוב שתדעו שהייתה להם משמעות עצומה, שהם המגן של העם הזה ברגע ההיסטורי בו אנחנו נמצאים כאומה.

בשמיני לינואר בשעות אחר הצהריים הגעתי לבית החולים שיבא שרוף ומפוית, מורדם ומונשם. למרבה האירוניה הייתי בלתי ניתן לזיהוי, על תג היד שלי נקבע השם 'אלמוני בן 22'... לאנשים מסוגנו שרגילים להיות עצמאיים, שרגילים להיות חזקים, הדבר הזה כשלעצמו הוא אתגר. להבין שאתה פצוע וחולה, לעכל שיש דברים שייקח חודשים לחדש ולשקם ולקבל שיש דברים שלא ישובו עוד להיות כבעבר.

מכם הציבור אני מבקש, כפי שתמכתם והייתם למעני, היו למען כל הפצועים גם בשחרור מבתי החולים, תנו להם את המקום להשמיע את כאבם, תחבקו ותתמכו. אלו שרצו ראשונים, ללא היסוס ומרצון, מתוך אהבת העם והארץ אל תוך האש

תזכרו אותם ותדאגו שתהיה להם רשת ביטחון ליפול עליה במקרה הצורך. הפציעות אינן רק פיזיות אלא גם בנפש. מהלך הקרבות איבדנו אחים לנשק, ונחשפנו במשך שלושה חודשים לרוע טהור מצד אויבנו. יש דברים שלוקח לנפש זמן לעבד ולהכיל, יש לי את האפשרות והבמה לדבר בשם של כל אלה שחוו את המלחמה הזו ולבקש בשמם מכל הגורמים המקצועיים והאזרחיים, שימו לב אליהם, היו טובים ופתוחים, קבלו אותם בלב נקי ובהבנה.

המבצע בו נפצעתי היה מבצע חשוב וערכי, אינני יודע מה כבר התפרסם בכלי התקשורת אז אהיה זהיר בדבריי. במשך שבועיים עסקנו יחד עם כוחות נוספים בחקר המנהרות המחנות המרכז ברצועה, הדברים שמצאנו הדירו שינה מעינינו, היקף ועומק המנהרות, והאמל"ח המיוחד שנמצא שם הוא הוכחה נוספת לאכזריות של אויבנו.

ב-8.1 נקבע מועד ההשמדה של אותן מנהרות ושל האמל"ח שנמצא בהן. מסיבות שעדין מתחקרות, כמה דקות לפני סיום המבצע חומר הנפץ ניזום.

המנהרות אמנם הושמדו אבל התאונה הסבה לכוחותינו אבידות קשות מנשוא, שישה לוחמים נהרגו ועשרות נפצעו.

שניים מתוך ההרוגים היו לוחמים וחברים מהצוות שלי. רס"ל גבריאל בלום ז"ל ורס"מ עקיבא יסינסקי ז"ל. גברי היה לוחם מקצועי, אדם חד, סקרן וחזק שתמיד פעל בשקט ובמקצועיות. זכיתי להכיר אותו במלחמה וללחום לצידו. היה אדם אהוב בעל עוצמה פנימית ושמחת חיים.

עקיבוש. עקיבא ואני מכירים מגיל 19, התקבלנו יחד לצוות הסיור, הוכשרנו יחד ולחמנו במבצעים רבים ובמלחמות השונות. מעופרת יצוקה דרך צוק איתן, וכמובן במלחמה הנוכחית. איך אוכל להיפרד ממך? כבר כמה ימים שאני נאבק בגעגועים אליך שמפלחים לי את הלב. הלוואי שאי פעם אוכל להסביר לעם ישראל מי היית.

הלוחם הכי ידען ומקצוען, חזק, טוב לב, צלף חד פעמי, ששמו הלך לפניו בכל החיל. גם כשהפכתי למפקד מעולם לא חשתי שוני בנינו, היית תופס אותי בלילות אחרי שכולם נרדמים ומדייק אותי, אומר לי איפה עשיתי טוב ואיפה פחות. היית לי מצפן מוסרי וערכי.

מהרגע שהתעוררתי בטיפול נמרץ שאלתי אם שרדת, אם אתה בחיים. רגע לפני הפיצוץ עוד התגאית בתואר בהנדסת מכונות שבדיוק סיימת והספקת לזרוק לי בדיחה צינית אחרונה על המקצוע שבחרתי בעצמי: 'אתה רואה עמדי', אמרת, 'יש אנשים שעושים משהו רציני עם החיים שלהם'. אני מעריך אותך ואני אוהב אותך לעד. למשפחות של גברי ועקיבוש אני מבקש לומר שאני מצטער שלא עמדנו בתפקידנו כמפקדים להשיבם הביתה בשלום. הכאב הזה ילווה אותי כאות קין עד יומי האחרון...

במהלך השנים האחרונות הייתי חלק ממטה השבויים והנעדרים להשבתם של הדר גולדין ואורון שאול ז"ל, אברה מנגיסטו והישאם א-סייד, במשך שנים במפגשים עם הגורמים המוסמכים עם חברי הקבינט והכנסת, חזרנו ואמרנו חבריי ואני, שבעיית השבויים היא כרגע בעיה של כמה משפחות בודדות, אבל אם מדינת ישראל לא תפתח אסטרטגיה כמדינה לנושא זה, יבוא יום וזה יהפוך לאתגר של רבים. כואב לי לגלות שצדקנו.

יום יבוא ועוד אדבר על הכל. המסר החשוב ביותר שאני רוצה שיצא מכאן הוא שאסור לנו להפקיר את החטופים פעם נוספת.

מדינת ישראל קמה בראש ובראשונה בכדי שכל יהודי בעולם ידע שיש מקום אחד על הגלובוס שהוא מבצר לבני עמנו, בו לא רוצחים יהודים, בו לא אונסים את בנותינו, בו בני עמנו לא חסרי אונים. כדי לשוב ולבנות את האמון הזה, עלינו להשיבם הביתה, את כולם. זו חובתנו המוסרית.

בפניי שיקום ארוך, נפצתי באופן קשה. עצם זה שאני עומד כאן היום מולכם היום זה נס... גופי ונפשי נפגעו אבל רוחי חזקה מאי פעם. אני עוד אשוב ליצור, לשיר ולשחק ואם אלוהים ייתן לי כוח גם אשוב להילחם למען המדינה שלי, אמא אל תכעסי.

הרוח שלי חזרה בזכות עם ישראל שעטף אותי מהרגע הראשון בתפילות ובאהבה....

...יש לנו משימה כעת כאומה, להישאר מאוחדים, לא להתפרק, לעשות טוב, לדבר טוב. להוכיח לאלו שהקריבו את חייהם למעננו, שנפצעו בהגנה עלינו, שההקרבה שלהם לא הייתה לשווא. אין משימה חשובה מזו. עם ישראל חי."

איכה בארי

יגל הרוש

עיני נבֶעָה מִים מַעֲמֵק שְׁבָרִי
אֵיכָה אִמָּהוּת וְיִלְדוּת וְנַעֲרוֹת
בְּשִׁבִי מוֹלְכוֹת כְּבִימֵי פְרַעוֹת
וְנִפְרָצוּ גְדֵרוֹת צֶאֱן יִשְׂרוֹת
וּפְסָקוּ מְחֹלוֹת וְנִגְיֵנוֹת מְשׁוֹרְרֵי
עֵינִי נִבְעָה מִים מַעֲמֵק שְׁבָרִי

וְאֵיכָה אֶתְמָה בּוֹרָא רוּמָה
עַד אֵן אִמָּה תִהְיֶה מְהוּמָה
עַד אֵן קוּמָה תִשְׁפֹּל אֲדָמָה
וְעֵתָה קוּמָה לְהָאִיר נְרִי
וּבְעֵינֵי רַחֲמֵיךָ תִרְפָּא שְׁבָרִי
וְעֵינֵי הַנּוֹבְעֵת תִשְׁקָה בְּאָרִי
וְעֵינֵי הַנּוֹבְעֵת תִשְׁקָה בְּאָרִי

אֵיכָה בְּאָרִי הִפְכָה לְקִבְרִי
יּוֹם מְאוּרֵי הַפֶּךָ שְׁחֹרֵי
וְהַשְׁחַת כָּל פְּרִי וְנִהַפְךָ שִׁירֵי
עֵינִי נִבְעָה מִים מַעֲמֵק שְׁבָרִי

אֵיכָה תּוֹרָה עֲרוּכָה וְסִדּוּרָה
וְכָל פְּאָרָה לֹא עָמַד לְעֲזָרָה
וּבְיוֹם הַדְרָה הִשְׁחַת תְּאָרִי
עֵינִי נִבְעָה מִים מַעֲמֵק שְׁבָרִי

אֵיכָה יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם קְרוּא אֵל
וְחַיִּים שׁוֹאֵל וּמְהוּמָה קִבֵּל
זָקֵן וְעוֹלֵל בְּדָם מִתְגּוֹלֵל
וְחִגּוֹ חִלָּל אוֹיֵב אֲכָזְרִי

בבקשה

עידית ברק

אולי אֶפְשֶׁר רַק עוֹד רְגַע אֶחָד?
לֹא הִסְפַּקְנוּ.
רַק עוֹד מִיֵּלָה אַחַת
אוּ שְׁתַּיִם
שְׁרָצִינוּ לוֹמַר.
לְחַבֵּק חֲבוּר אַחֲרוֹן
לְפָנַי שְׁנַגְמָר.

את פרי גנך

יוני רועה

את פרי גנך את תבקשי
מי לך יאמר ומי לך ישיב
מר כאבך רודפים הימים
נותרת לבדך רוצה להאמין
שהנה קרבה אותה השעה
שבה הבטיח לשוב בחזרה.

את פרי גנך את תבקשי
מי לך יאמר ומי לך ישיב
מר כאבך רודפים הימים
נותרת לבדך רוצה להאמין
שהנה קרבה אותה השעה
שבה הבטיח לשוב בחזרה,
שהנה קרבה אותה השעה
שבה הבטיח ולא שב

ליל כוכבים הסהר עלה
את שם יושבת בוהה באפלה
שעה חולפת יום ושנה
ואת עדין לו מחכה
שעה חולפת יום ושנה
עודך אובדת שבוייה באמונה.

את פרי גנך את תבקשי
מי לך יאמר ומי לך ישיב
מר כאבך רודפים הימים
נותרת לבדך רוצה להאמין
שהנה קרבה אותה השעה
שבה הבטיח לשוב בחזרה.

בדומיה עוטפת התוגה
ובלבך נותרה המשאלה
שעה חולפת יום ושנה
ואת עדין לו ממתינה
שעה חולפת יום ושנה
עודך זוכרת ולא מאמינה.

'מגש הכסף' נחשב לפסגת יצירתו השירית-עיתונאית של נתן אלתרמן ופורסם במסגרת הטור הקבוע שלו בעיתון 'דבר' - 'הטור השביעי'.

לאחר המלחמה נעשה השיר לטקסט פולחני ונעשה בו שימוש רב בטקסי זיכרון.

בניגוד לתפיסה הרווחת **'מגש הכסף'** נוצר לפני הקמת המדינה כחודש לאחר ההצבעה האו"ם על חלוקת ארץ ישראל לשתי מדינות - יהודית וערבית.

אין הוא בא לאשר את הנעשה ואת מחירו אלא להתריע על העומד להתרחש. השיר מעלה באמצעות העיצוב שלו ובעזרת רמיזות ספרותיות מספר שאלות נוקבות. משום היותו פעימת יסוד של התרבות הישראלית מאז קום המדינה יכול עיון ב'**מגש הכסף**' לאפשר לנו לא רק מפגש חדש ומורכב עם קלאסיקה אלא גם שיחה נוקבת על היסודות המרכיבים את האתוס הישראלי היום.

כפי שיציאת מצרים דורשת פרשנות 'בכל דור ודור', כך גם הישראליות מחייבת התמודדות, עימות ויצירה חדשה כדי לחיות.

"אם קיים 'מיתוס' ישראלי כולל, הרי התמונה העומדת במרכז השיר - הנער והנערה הצועדים לאטם לעבר דמות האומה כדי להגיש לה על גופם, הוא **'מגש הכסף'**, את 'נס' המדינה, ואחר נופלים **'עוטפי צל'** לרגליה - עדיין היא תמונת היסוד של מיתוס זה".

דו מירון מול האח השותק - עיונים בשירת מלחמת עצמאות

מגש הכסף

"אין מדינה נתנת לעם על מגש של כסף" - חיים ויצמן

...וְהָאָרֶץ תִּשְׁקֹט עַיִן שָׁמַיִם אֹדְמֹת
 תְּעַמְעַם לְאֶטָה
 עַל גְּבוּלוֹת עֲשָׂנִים.
 וְאִמָּה תַעֲמֹד - קְרוּעַת לֵב אֶךְ נוֹשְׁמֹת... -
 לְקַבֵּל אֶת הַנֶּס
 הַאֲחָד אֵינְךָ שָׁנִי ...

היא לְשִׁקֵּט תִּכְוֶן. היא תִּקְוֶם לְמוֹל סֶהַר
 וְעִמְדָה, טָרָם-יּוֹם, עוֹטָה חַג וְאִמָּה.
 --אֵךְ מִנְּגֵד יִצְאוּ
 נְעֵרָה וְנָעַר
 וְאֶט-אֶט יִצְעָדוּ הֵם אֶל מוֹל הָאִמָּה .

לוֹבְשֵׁי חוֹל נְחָגוֹר, וְכַבְדֵי נְעֻלִים,
 בְּנֵתִיב נְעֻלוֹ הֵם
 הַלֹּךְ וְהַחֲרֹשׁ.

לֹא הִחְלִיפוּ בְגָדָם, לֹא מָחוּ עוֹד בְּפָיִם
 אֶת עֲקָבוֹת יוֹם-הַפְּרֶךְ וְלֵיל קוּ-הָאֵשׁ.

עֵינַיִם עַד בְּלֵי קֶץ, נְזִירִים מִפְּרָגוּעַ,
 וְנוֹטְפִים טְלָלֵי נְעוּרִים עֲבָרִיִּים--
 דָּם הַשָּׁנִים וְגֶשֶׁם,
 וְעִמְדוֹ לְבָלִי-נוֹעַ.

וְאֵינְךָ אוֹת אִם חַיִּים הֵם אוֹ יְרוּיִים.

אֵךְ תִּשְׁאַל הָאִמָּה, שְׁטוּפֹת דָּמַע-נְקָסָם.
 וְאִמָּרָה: מִי אַתָּם? וְהַשָּׁנִים, שׁוֹקֵטִים,
 יַעֲנוּ לָהּ: אֲנַחְנוּ מִגֶּשֶׁ הַכֶּסֶף
 שֶׁעָלְנוּ לָךְ נִתְּנָה מְדִינַת-הַיְהוּדִים.

כֶּךְ לֹאמְרוֹ. וְנִפְּלוּ לְרַגְלָהּ עוֹטְפֵי-צֶל .
 וְהַשָּׂאֵר יִסְפֹּר בְּתוֹלְדוֹת יִשְׂרָאֵל.

נתן אלתרמן ("דבר" 19.12.1947)

והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאוד (שמות יט 18) הכרזת המדינה כמעמד הר סיני?!

לקבל את הנס שפה דתית בהקשר חילוני - מי משפיע על מי? קידוש החולין? חילול הקודש? מה מעורר החיבור הזה?

אין שני בתחרות הנס ניצחה המדינה את התורה.

בין האומה **קרועת לב אך הנושמת** לנער ולנערה הירוויים. בין החיים למתים.

על הפניה לעבר המקראי באמצעות רמיזות לפסוקים אומר דן מירון: "בשום שיר משיריו לא הציג אלתרמן את ההוה - הנער הארץ ישראלי- כשהוא בודד כל כך, עיין ומותש כל-כך, נושא לבדו בנטל, עומס על כתפיו את כל האחריות...העבר אינו מזרים עוצמה וחיים אל תוך עורקי ההוה". העבר - האם הוא מזין, כובל, משחרר, את ההוה הישראלי? את העתיד שלו?

מי אתם?! כיצד אי ידיעה מדהים זה עומד מול אתוס הזיכרון שבא לידי ביטוי בשיר של זלדה, השגור כל כך בימי זיכרון - ל'כל איש יש שם'?

והשאר יסופר בתולדות ישראל שורה מנחמת או דחייה לעתיד שהיא בעצם שאלה? מהו הפער בין המסופר (הזיכרון החי) ביחס להקמת המדינה לבין **תולדות ישראל** (ההיסטוריה הכתובה, הביקורתית)?

שבורי לב

חנן לב ארי ואוריאל ויינברגר

מי יודע כל כאב
מי רופא לשבורי לב
יוצר אור וחשך
עושה שלום ומלחמה

מי יושב על כסא דין
מתכסה ברחמים
מוחל וסולח
מביט ויודע

ומי... ירפא לבי
אל מי אני מתגעגע
כמו ים שאין לו חוף
רק תגיד לי מי
מי יחבק אותי
ויבטיח שאני לא אכנע בסוף

מי הנה הנה ויהיה
מי ממית ומחיה
פותר ידים
מצמיח כנפים

ומי... ירפא לבי
אל מי אני מתגעגע
כמו ים שאין לו חוף
רק תגיד לי מי
מי יחבק אותי
ויבטיח שאני לא אכנע בסוף

אל מלא רחמים

אל מלא רחמים שוכן במרומים,
המצא מנוחה נכונה תחת כנפי
השכינה. במעלות קדושים, טהורים
וגבורים, כזהר הרקיע מזהירים,
לנשמות כל גבורי עמנו, שמסרו
נפשם על גאלת ארצנו. אנא בעל
הרחמים הסתירם בסתר כנפיהם
לעולמים, וצור בצרור החיים את
נשמתם, יי הוא נחלתם, בגן עדן תהה
מנוחתם, וינוחו בשלום על משכבם
ותעמד לכל ישראל זכותם,
ונאמר אמן.

אל מלא רחמים

אל מלא רחמים,
אלמלא האל מלא רחמים
היו הרחמים בעולם ולא רק בו.
אני, שקטפתי פרחים בְּהַר
והסתכלתי אל כל העמקים,
אני, שהבאתי גויות מן הגבעות,
יודע לספר שהעולם ריק מרחמים.

אני שהייתי מלך המלח ליד הים,
שעמדתי בלי החלטה ליד חלוני,
שספרתי צעדי מלאכים,
שלבי הרים משקלות כאב
בתחריות הנוראות.

אני שמשתמש רק בחלק קטן
מן המלים שבמלון.

אני, שמכרח לפתור חידות בעל כרחי
יודע כי אלמלא האל מלא רחמים
היו הרחמים בעולם
ולא רק בו.

יהודה עמיחי

יזכור

יזכר עם ישראל את הנשמות הטהורות של בניו ובנותיו, הנאמנים והאמיצים, אנשי העבודה והשלום, קרבנות טבח השבת השחורה תשפ"ד. נזכר את הנרצחות והנרצחים בבתיהם, בקבוצים, במושבים ובפרטים בחבל עוטף עזה, שנפרצו ונכבשו בידי אויב אכזר וחסר רחמים.

נזכר את אמיצי הלב וברי הלבב שנחלצו להגנת הישובים. את הלוחמות והלוחמים בכחות הכוננות, פקוחי העינים, שקדמו פני אויב בנשקם הדל והשליכו נפשם מנגד. את החילות והחילים במצבי הגדר, שלחמו בעז, מעטים מול רבים, ונפלו חלל. את אנשי כוחות החלוץ וההצלה, שרות הבטחון הכללי, המשטרה וצבא ההגנה לישראל, שחשו מרחבי הארץ לעזרת אחיהם המתקפים וכרעו בשדה הקטל.

נזכר את קרבנות הטרור בישובי הנגב המערבי ובפזורה הבדואית, שנה אחר שנה, ועד ליום הזה. את כל יושבי הספר, את האזרח והחיל, הזר, הגר והתושב, שבגופם היו לנו לגבול. יזכר ישראל ויתברך בזרעו ויאבל על זיו העלומים וחמדת-הגבורה וקדשת-הרצון ומסירות-הנפש אשר נספו במערכה הכבדה. יהיו חללי השבת השחורה חתומים בלב ישראל לדור דור.

נאמץ אל לבנו את החיים, שורדי התפת ונצולי מעשי הזועה. את החטופות והחטופים הפלואים במרתפי עזה ואת הנעדרים שגורלם עוד לא נודע. הנה נשואות עיניהם אלינו, ואל דמי לנו עדי ישובו לגבולם.

נאמץ אל לבנו את הילדות והילדים שגדלו בצל הר געש ונקלעו לתפת המתפרצת. את הפצועות והפצועים בגוף ובנפש. את החרדים לשלום יקיריהם החטופים והנעדרים. את היתומות והיתומים, האלמנות והאלמנים, וכל למודי השכול. את פליטי החרב, קהלות ישראל על אלפיהן, שאלצו לגלות מבתיהם ואין איש יודע אימתי יוכלו לשוב.

אל ישקט ואל ינחם ואל יפוג האבל עד ישוב ישראל וישב בה לבטח ובשלום לדור דור.

באדיבות אתר (ארכיון החגים הקיבוצי) מכון שיטים. נכתב בהשראת נוסחי "יזכור" קודמים מאת ברל כצנלסון לנופלי תל חי, אבא קובנר לקורבנות השואה, אהוביה מלכין ואהרון זאב לחללי מערכות ישראל.

פתיחה לקדיש

מלך בשר ודם שיוצא למלחמה על אויביו מוציא חיילותיו להרוג וליהרג. ספק אוהב את חיילותיו ספק אינו אוהב את חיילותיו, ספק הם חשובים בעיניו ספק אינם חשובים בעיניו. ואפילו חשובים בעיניו חשובים הם כמתים, שכל היוצא למלחמה מלאך המות כרוך בעקיבו ומתלווה לו להרגו. פגע בו חץ או סייף או חרב או שאר מיני כלי משחית ונהרג מעמידין אחר במקומו, ואין המלך מרגיש בחסרונו, שאומות העולם מרובים וגייסות שלהם מרובים. נהרג אחד מהם יש לו למלך הרבה כנגדו.

אבל מלכנו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך מלך חפץ בחיים אוהב שלום ורודף שלום ואוהב את ישראל עמו ובחר בנו מכל העמים, לא מפני שאנו מרובים חשק ה' בנו, כי אנו המעט מכל העמים. ומתוך אהבתו שאוהב אותנו ואנו מעטים, כל אחד ואחד מעמנו חשוב לפניו כלגיון שלם, לפי שאין לו הרבה להעמיד במקומו. נפקד חס ושלום אחד מישראל באה פחת בלגיונותיו של המלך ובאה תשות כח כביכול במלכותו יתברך, שהרי מלכותו חסרה לגיון אחד מלגיונותיו ונתמעטה חס ושלום גדולתו יתברך.

שמואל יוסף עגנון

לְכַבֹּד כָּל אֵלָה אֲשֶׁר הִלְכוּ לְפָנֵינוּ אָנוּ קָמִים לְהַצְהִיר עַל הַמַּחְזָרִיּוֹת הַנִּצְחִית שֶׁל
מַעֲגַל הַחַיִּים וְהַמּוֹת בְּאֲמִירַת קָדִישׁ.
רמי שפירו.

קדיש אבלים

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמִיהַ רַבָּא. בְּעֵלְמָא דִּי בְּרָא, כְּרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ,
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעֵגְלָא וּבְזָמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן.

יְהֵא שְׁמִיהַ רַבָּא מְבָרַךְ, לְעֵלָם לְעֵלְמֵי עֲלְמֵיָא

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל, שְׁמֵהּ
דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא, שִׁירְתָּא, תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאֲמִירָן
בְּעֵלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן.

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא, וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן. עֲשֵׂה
שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן.

עֵת לַחֲנוּט

וְעַת לְדַבֵּר

תהלים קכב

לְמַעַן אַחִי וְרַעֲי אֲדַבְרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ. לְמַעַן בֵּית ה' אֱלֹהֵינוּ אֲבַקֶּשׁה טוֹב לְךָ.

הרעות

הָרַעוֹת נִשְׁאַנּוּךְ בְּלִי מַלִּים
אֶפְרָה עֲקֻשְׁנִית וְשׁוֹתְקָת
מִלִּילוֹת הָאִמָּה הַגְּדוֹלִים
אֶת נֹתְרַת בְּהִירָה וְדוֹלְקָת.

הָרַעוֹת, כִּנְעָרֶיךָ כָּלָם
שׁוֹב בְּשִׁמְךָ נַחֲיֶיךָ וְנִלְכָה
כִּי רַעִים שֶׁנִּפְּלוּ עַל חֶרֶב
אֶת חַיֶּיךָ הוֹתִירוּ לְזָכָר.

אֲךָ נִזְכַּר אֶת כָּלָם:
אֶת יְפֵי הַבְּלוּרִית וְהַתְּאָר –
כִּי רַעוֹת שֶׁכְּזָאת לְעוֹלָם
לֹא תִתֵּן אֶת לִבְנוֹ לְשִׁכְחַ.
אֲהַבָּה מְקַדְּשֵׁת בְּדָם
אֶת תְּשׁוּבֵי בִינֵינוּ לְפָרֹחַ.

עַל הַנֶּגֶב יוֹרֵד לַיִל הַסֶּתֶו
וּמִצִּית כּוֹכָבִים חֶרֶשׁ חֶרֶשׁ
עַת הָרוּחַ עוֹבֵר עַל הַסֶּף
עַנְנִים מְהַלְכִים עַל הַדֶּרֶךְ.

כָּבֵר שָׁנָה. לֹא הִרְגַּשְׁנוּ כְּמַעַט
אִיךָ עָבְרוּ הַזְּמַנִּים בְּשִׁדּוּתֵינוּ.
כָּבֵר שָׁנָה, וְנוֹתַרְנוּ מְעַט
מֵה רַבִּים שְׁאִינָם כָּבֵר בִּינֵינוּ.

אֲךָ נִזְכַּר אֶת כָּלָם:
אֶת יְפֵי הַבְּלוּרִית וְהַתְּאָר –
כִּי רַעוֹת שֶׁכְּזָאת לְעוֹלָם
לֹא תִתֵּן אֶת לִבְנוֹ לְשִׁכְחַ.
אֲהַבָּה מְקַדְּשֵׁת בְּדָם
אֶת תְּשׁוּבֵי בִינֵינוּ לְפָרֹחַ.

מילים: חיים גורי לחן: סשה ארגוב

על המלחמה

"המלחמה היא ענין קשה ואכזרי בעקרו, מלווה בהרבה דם ודמעות. ובעוד צהלת נצחון אחזה בעם כלו, אף על פי כן נתקלים אנו יותר ויותר בתופעה מוזרה בקרב עדת הלוחמים עצמם. אין הם יכולים לשמח בלב שלם, ויותר מקב של עצב ותדהמה נמסכים בחגיגתם. ויש אפלו שאינם חוגגים כלל. הלוחמים בקוים הקדמיים ראו במו עיניהם, לא רק את תפארת הנצחון, אלא גם את מחירו. חבריהם נפלו על ידיהם, מתבוססים בדמם. ויודע אני שהמחיר הנורא ששלם האויב, נגע אף הוא עמק בלבם של רבים מהם. יתכן, שהעם היהודי מעולם לא חנך ולא הרגל לחוש שמחת הכובש והמנצח, ולכן הדבר מתקבל ברגשות מערבים."

יצחק רבין, יוני 1967

גיבורי על

המורה לתנ"ך הוא בעצם לוחם בקומנדו, והגננת היא בכלל קצינת מודיעין. אף אחד לא ידע שהשכן ההייטקיסט המפונפן הוא מ"פ בשריון, ולא שם לב שהקבלן עם הכובע המצחיק שבונה את הבית ממול הוא טייס קרב. שעורכת הדין המחוייטת מהדירה למעלה טוחנת משמרות בתור קמב"צית באוגדה, והמוכר החביב מהמכולת הוא צלף, שכרגע שוכב על איזה גג חצי הרוס בעזה.

אומרים שמנהלת הסניף הקשוחה של הבנק היא סגנית מפקדת גדוד בפיקוד העורף במלונות בים המלח, ונהג האוטובוס החייכן מפקד על סוללת תותחים בצפון, והמעצבת פנים המתוקתקת היא פראמדיקית באיו"ש. האגדה מספרת שהסטודנט החנון לפיזיקה הוא בכלל מהשייטת, שעושה מבצעים דמיוניים, אף אחד לא יודע איפה. או שהוא בכלל במטכ"ל.

הם נראים בני אדם מן הישוב, עם בגדים רגילים, עבודה רגילה וחיים רגילים. אבל זה הכל סיפור כיסוי. כי כשפתאום צריך, אז הם פותחים איזה ארון נסתר, מגירה עלומה, או ארגז מתחת למיטה, ומוציאים את גלימת הקסם של המילואים ויוצאים להציל את העולם. אנחנו נראים רגיל, אבל באמת באמת - אנחנו מדינה של גיבורי על.

אסף פרי

כאב של לוחמים

זֶה עָרַב רֵאשׁוֹן שְׁאֵת שֵׁם,
שׁוֹכֵב וְחוֹשֵׁב, לֹא נִרְדָּם
הַשְּׁקֵט לֹאט מִתְנַגֵּן
מִקְדִּישׁ לָךְ עֲכָשׁוּ שִׁיר בְּלִי שֵׁם
שִׁיר בְּלִי שֵׁם
וְאֵת, אֵת לֹא יוֹדַעַת כִּמָּה...

זֶה עָרַב רֵאשׁוֹן שֵׁל לְבַד,
יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב לָךְ...

מילים ולחן: עידן עמדי

עָרַב רֵאשׁוֹן שֵׁל לְבַד,
יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב לָךְ מִכְתָּב
עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהָיוּ
כָּל מָה שֶׁקָּרָה בְּדִיוֹק

אוֹתִיּוֹת מוֹפִיעוֹת עַל הַקִּיר
אֲנִי הַפְּחַד נְעִים לְהַכִּיר
הַדְּמוּיוֹת אוֹהֲבוֹת לְשַׁחֵק
זָזוֹת כָּאֵן בְּבֵית הָרִיק, הָרִיק

וְאֵת, אֵת לֹא יוֹדַעַת כִּמָּה
מִמֶּךָ נִסִּיתִי לְהַסְתִּיר
אֵת כָּל הַסִּיּוּטִים בְּלִילָה
צָרְחוֹת וְדָם עַל הַמַּדִּים
אֵת לֹא מְבִינָה כְּבָר לָמָּה
אֲנִי מְזַמֵּן כְּבָר לֹא אֲנִי
תְמוֹנוֹת רְצוֹת מְאוֹתוֹ לִילָה
דְּמָעוֹת, כְּאֵב שֵׁל לוחֲמִים

נסים שבשגרה

זה הרי לא פחות מנס
שהבקר קם על מקומו
מתקים וממשיך.

האדמה לא רועדת,
מכונת הכביסה גם שוטפת

גם סוחטת, החשמל זורם במסלולו החשאי.

הלב לא קרס, הבטן לא פקעה

יום חדש אוזר אמן ובא

עומד לו הכוח לצאת אל הדרך

יכול היה להיות אחרת

(אני זוכרת

ונזרת)

מאיה ויינברג

שיר הוא לא רק מילים

תיל הולך, תיל חוזר
אבל תמיד אחד חסר
והחשבון שאין לו סוף
תיב לחלף-
אז - שירו, שירו, שירו...

שיר, שיר הוא לא רק מלים
שיר, שיר הוא לא רק צלילים
שיר, שיר הוא התחלה
שירו שיר תקוה גדולה.

הקרב נגמר, אולי עוד לא-
יש נצחונות יש מפלות
אך השלום תלוי בכם
הוא תייכם

אז - שירו, שירו, שירו...

שיר, שיר הוא לא רק מלים
שיר, שיר הוא לא רק צלילים
שיר, שיר הוא התחלה
שירו שיר תקוה גדולה.

דידי מנוסי, גילבר בקו

תפילה לשלום

אָדוֹן הַשְּׁלוֹם , מֶלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוּ עוֹשֶׂה שְׁלוֹם וּבוֹרֵא הַכֹּל. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
שֶׁתִּבְטַל מִלְחָמוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים מִן הָעוֹלָם וְתִמְשִׁיךְ שְׁלוֹם גָּדוֹל וְנִפְלֵא בְּעוֹלָם
וְלֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חָרֵב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה.

עֲזָרְנוּ וְהוֹשִׁיעֵנו כְּלָנוּ שֶׁנִּזְכָּה תְּמִיד לְאַחֵז בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם, וְיִהְיֶה שְׁלוֹם גָּדוֹל בְּאַמֶּת
בֵּין כָּל אָדָם לְחֵבְרוֹ, וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִהְיֶה שׁוֹם מִחִלְקַת אֶפְלוֹ בְּלֵב בֵּין כָּל
בְּנֵי אָדָם. וְיִהְיֶה כָּל אָדָם אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם תְּמִיד בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם, וְלֹא
נִחְזִיק בְּמִחִלְקַת כָּלֵל לְעוֹלָם וְאֶפְלוֹ נֶגֶד הַחוֹלְקִים עָלֵינוּ וְלֹא נִבְיֵשׁ שׁוֹם אָדָם
בְּעוֹלָם מִקְטָן וְעַד גָּדוֹל וְנִזְכָּה לְקַיֵּם בְּאַמֶּת מִצְוֹת וְאֶהְבֵּת לְרַעֲךָ כְּמוֹךָ בְּכָל לֵב
וְגוֹף וְנַפֶּשׁ וּמָמוֹן, וְיִקְיֵם בְּנוֹ מִקְרָא שְׂכֵתוֹב וְנִתְתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְץ וּשְׂכֵבְתָם וְאִין
מִחְרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רְעָה מִן הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם ה' שְׁלוֹם, בְּרַכְנוּ
בְּשְׁלוֹם!

רבי נחמן מברסלב

תְּפִלָּה בְּצַבוּר: הָאֵם לְבַקֵּשׁ, תֵּן לָנוּ שְׁלוֹם ,
בִּילָלוֹת וּבְצַעֲקוֹת שֶׁבָר אוֹ לְבַקֵּשׁ בְּשִׁקְט רְגוּעַ.
אָבֵל אִם נִבְקֵשׁ בְּשִׁקְט, הָאֵל יִחְשַׁב
שֶׁאֵנוּ לֹא צְרִיכִים שְׁלוֹם וְשִׁקְט .

יְהוּדָה עֲמִיחִי

**עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרוּ אָמֵן.**

איֶזְהוּ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת?, אָמַר רַבִּי תַנְחוּמָא: מְשָׁל
לְטַפָּה שֶׁל דָּם שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל גְּבִי חֲדָה שֶׁל סִיף,
נְחֻלְקָה הַטַּפָּה לְכָאן וּלְכָאן - זֶהוּ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת."
רַבִּי יוֹסֵף אֹמֵר: בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת כְּהֶרֶף עֵין.

ירושלמי, ברכות ג' א'

הגענו לעת התפירה, הרגע החמקמק של בין השמשות שהוא לא יום ולא לילה. מעשה ההבדלה – הצבת שער בין שני המצבים הרגשיים- יש בו היבט מלאכותי ואף על פי כן הוא כלי עבורנו להכלתם ולמעבר ביניהם. "במוצאי יום העצמאות, חשב בן גוריון, ראש הממשלה ושר הבטחון הראשון של מדינת ישראל, האזרח יביט אחורה ויראה את יום העצמאות, אליו הגיע דרך יום הזכרון. הוא יראה את יום העצמאות, יום של שמחה על שותפות אישית בהישג האדיר, ההיסטורי של כינון העצמאות המדינית של העם היהודי במולדתו. יום של שמחה אבל לא יום של שמחה שלמה. אל יום העצמאות יביא איתו האזרח לפחות קורטוב מתוגת יום הזכרון, יום הדרך העצובה אל העצמאות, יום שבילי האבן ומצבות השיש של בתי העלמין הצבאיים."

אסא כשר, מעריב

23.4.99

הבדלה הטקסט שבפניכם מורכב מקטעים שונים מסידור התפילה. המשפט הפותח לקוח מתוך הברכות הראשונות של תפילת שחרית, ויש בו הודיה על החיים עצמם ועל היכולות הנפשיות שלנו. כשם שבכל בוקר אנו עוברים משינה לערות, כך גם יציאה מאבל היא קימה והתעוררות. ברכות ההבדלה לקוחות מטקסט המסורתי המבדיל בין שבת לימי חול, והמשלב את כל החושים. ברכת "יוצר האדם" שמקורה בשבע הברכות של טקסט הנישואין מופיעה כאן בגרסה שונה ומבקשת להמחיש את היכולת האנושית להכיל מנעד רגשות. כמו בטקסט הבדלה בין שבת לימי חול, גם כאן יש צורך להכין כוס יין, בשמים ונר.

ברכת הבדלה בין יום הזיכרון ליום העצמאות
 אלהי, נשמה שנתת בי טהורה היא. אתה בראתה, אתה יצרתה, אתה נפחתה בי. ואתה משמרה בקרבי ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא.

כוס ישועות אשא, ובשם יהוה אקרא.

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם,
 בורא פרי הגפן.

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם,
 בורא מיני בשמים.

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם,
 בורא מאורי האש.

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו יגון ואנחה, וששון ושמחה, ברוך אתה יהוה יוצר האדם.

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, המבדיל בין קדש לקדש, ובין חשך לאור, בין יגון לשמחה, בין אכל ליום טוב, בין יום הזכרון ליום העצמאות. ברוך אתה יהוה, המבדיל בין קדש לקדש.

עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה.

תהילים קי"ח

חזון הנביא

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, קִנְאֹתִי לְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה; וְחִמָּה גְדוֹלָה, קִנְאֹתִי לָהּ. כֹּה, אָמַר יְהוָה, שְׁבֹתִי אֶל-צִיּוֹן, וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם; וְנִקְרְאָה יְרוּשָׁלַם עִיר הָאֱמֶת, וְהָיְהוּה צְבָאוֹת הָרַקְדָּשׁ. כֹּה אָמַר, יְהוָה צְבָאוֹת, עַד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וְזַקְנוֹת, בְּרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַם; וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ, מֵרַב יָמִים, וּרְחֹבוֹת הָעִיר יִמְלֵאוּ, יְלָדִים וְיִלְדוֹת, מִשְׁחֻקִים, בְּרַחֲבֹתֶיהָ. כֹּה אָמַר, יְהוָה צְבָאוֹת, כִּי יִפְלֵא בְעֵינַי שְׂאֵרֵי הָעָם הַזֶּה, בְּיָמִים הָהֵם--גַּם-בְּעֵינַי, יִפְלֵא, נְאֻם, יְהוָה צְבָאוֹת. כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, הֲנִנִי מוֹשִׁיעַ אֶת-עַמִּי מֵאֲרֶץ מִזְרַח, וּמֵאֲרֶץ, מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ. וְהִבֵּאתִי אֹתָם, וְשָׁכְנוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם; וְהָיוּ-לִי לְעָם, וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים--בְּאֱמֶת, וּבְצִדְקָה.

חזון הרצל

"אם תרצו אין זו אגדה... ואלו אם לא תרצו, הרי כל אשר ספרתי לכם אגדה הוא, ואגדה יוסיף להיות... גם החלום דרך נאה היא למלא את הימים שעלינו לעשות עלי אדמות. חלום ומעשה - אינם שונים כל כך כפי שנוטים לחשב. כי כל מעשה בני האדם בחלום יסודם ואל החלום ישבו".

בנימין זאב הרצל - אלטנוילנד

חזון חן סרור-ארצי

חֵבִיב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִבְּאֵרֵי. מִכְפָּר עֲזָה. מִשְׁדָּרוֹת. מֵאֲפָקִים. לְזִכָּר וְלֹא לְשִׁכְחַ עַד לְיוֹם אַחֲרוֹן. לֹא כְּדִי לְהַזִּין אֶת הַפֶּחַד - לְהַפְּךָ, כְּדִי לְכוֹנֵן אֶת הַתְּקוּהָ. עַד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וְזַקְנוֹת בְּמִדְשָׁאוֹת בְּאֵרֵי, וּרְחֹבוֹת הָעִיר שְׁדָרוֹת יִמְלֵאוּ יְלָדִים וְיִלְדוֹת מִשְׁחֻקִים. הַבְּתִים הַשְּׂרוּפִים יִצְבְּעוּ מִחֲדָשׁ, הַנִּירִים יִחְרְשׁוּ וְהַעֲבָנִיּוֹת יִקְטְפוּ. הָאִיוֹם הַקִּיּוּמִי יוֹסֵר. זוֹהִי לֹא נְבוֹאָת נְחֵמָה, זוֹהִי תְּכֵנִית עֲבוּדָה.

שיר המעלות

שיר המעלות: בשוב יהוה את-שיבת ציון- היינו כחלמים.
אז ימלא שחוק, פינו ולשוננו רנה:
אז, יאמרו בגוים: הגדיל יהוה, לעשות עם-אלה.
הגדיל יהוה, לעשות עמנו, היינו שמחים.
שובה יהוה, את שביתנו, כאפיקים בנגב.
הזרעים בדמעה ברנה יקצרו. הלוך ילך, ובכה, נשא משך-הזרע:
בא-יבא ברנה נשא, אלמתיו.

תהלים קכ"ו

פתאום קם אדם

פתאום קם אדם בבקר
ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת,
ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום.
דגנים עולים מול פניו מבין חריצי
המדרכת.
וניחוחות לראשו מדיפים עצי אזורכת.
הטללים רוססים וְהָרִים, רבוא קרנים,
הם יולידו חפת שמש לכלולותיו.
פתאום קם אדם בבקר
ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת,
ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום.
פתאום קם אדם בבקר
ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת,
ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום.

אמיר גלבוט, גידי קורן

יש ערמה של חברה על הדשא

יש ערמה של חברה על הדשא
אני דברים כאלה מחבב
בנים בנות ביחד, זה יפה ש-
יש אמן לפעמים להתערבב.

שרים שירים ומביטים למעלה
ענן שם בירח מסתבן
חושבים במי להתאהב הלילה
אם כי הרהור כזה רק מעצבן.

מתחת לראשי מנחת ירך
ועל בטני צרור תלתלים מטל
בלאט יוצאות ידים אל הדרך
ומסלולן ארך ומפתל.

גומרים לשיר ומקשיבים רב קשב
בינינו מתפתלות לחשושיות
יש הסתננויות בתוך העשב
כי יש בו כל מיני גבשושיות.

כיון שתדמה עלי נופלת
שוב אין אני מצליח לאתר
של מי היד אשר עלי זוחלת
של מי הפה שבאזני לוחש.

וכשאני מקיץ אין איש בדשא
וקצת קריר וקצת רטב מטל.
ולהפתעתי אני רואה ש-
אותו צרור תלתלים עלי מוטל.

ומתוכו אלי צוחקות עינים
ומתוכו אלי מבהיק צואר
אני שואל: "הי, מה הענינים?"
היא בחיוך עונה לי: "שום דבר".

שואל: גם את ישנת? - עונה: לאו דוקא
ותשובתה אותי קצת מביכה.
שואל: "אז מה בעצם את עושה כאן?"
שפתיה לוחשות: "אני אתך".

אני שותק. שפתים היא נושכת
אני שותק וכה כבדות ידי
פתאום היא מסתובבת והולכת
ורק אני שותק עוד שם.

שלום חנוך

מתוך מגילת העצמאות

בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאמיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.

לאחר שהגלה העם מארצו בכח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזורים, ולא חדל מתפלה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חרותו המדינית.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגנים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקדמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ-ישראל, ובתקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל...

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקבוץ גליות; תשקד על פתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא משתתה על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל; תקים שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חפשי דת, מצפון, לשון, חנוך ותרבות; תשמר על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגלת האומות המאחדות.

אנו קוראים לאומות המאחדות לתת יד לעם היהודי בבנין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים – גם בתוך התקפת-הדמים הנערכת עלינו זה חדשים – לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמר על שלום ולטל חלקם בבנין המדינה על יסוד אחרות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרם חלקה במאמץ משתף לקדמת המזרח התיכון כולו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב הישוב בעליה ובבנין ולעמד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאלת ישראל.

מתוך בטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידנו לעדות על הכרזה זו, במושב מועצת המדינה הזמנית, על אדמת המולדת, בעיר תל-אביב, היום הזה, ערב שבת, ה' איר תש"ח, 14 במאי 1948.

ומפה נקום

ומפה נקום לדברים היפים
עוגה על השיש וגג רעפים
לרקד על החול בַּזְרִיחַה יחפים
קרן של שמש על מים שקופים

ומפה נקום לדברים הפשוטים
לאור שנדלק בחלונות הבתים
מוכרי הפרות שעומדים בצמתים
עפיפון מרחף קשור בחוטים

עוד נאסוף את הדברים שחיים למענם
שקט בכיס, אהבה בחנם
קיץ בים, תמונה על הקיר
שיר שאהבנו לרוץ להגביר

עוד נמצא בנו כוחות
עוד נקח את המושכות
עוד נקים בעצמנו את כל ההבטחות

ומפה נקום לדברים השמחים
חתנת צהרים שלחן פצוחים
ערב שבת ודלי עם פרחים
לעלות על גדותינו מרב חיוכים

ומפה נקום לדברים שאין להן שם
הדממה בין דפיקות הלב הפועם
לצד הכאב שלא יעלם
לבנות לנו בית חם ושלם

עוד נאסוף את הדברים שחיים למענם
שקט בכיס, אהבה בחנם
קיץ בים, תמונה על הקיר
שיר שאהבנו לרוץ להגביר

עוד נאסוף את הדברים שחיים למענם
שקט בכיס, אהבה בחנם
קיץ בים, צחוק ילדים
שלט על דלת ברוכים הבאים

עוד נמצא בנו כוחות
עוד נקח את המושכות
עוד נקים בעצמנו את כל ההבטחות.
ומפה נקום לדברים היפים

נעם חורב ועידן רייכל

נס

"אני מדבר כאן הערב כמי שאהבתו
לארץ הזו היא אהבה קשה ומסבכת.
ואף על פי כן היא חד משמעית. וכמי
שהברית שהיתה לו תמיד עם הארץ
הפכה לאסונו - לברית דמים. אני אדם
חלוני לחלוטין, ואף על פי כן בעיני
הקמתה ועצם קיומה של מדינת
ישראל הם מעין נס שקרה לנו כעם.
נס מדיני, לאמי, אנושי. אני לא שוכח
את זה אף לרגע אחד..."

דוד גרוסמן

כי מציון תצא האהבה

כי מציון תצא האהבה
יפה, זכורה, נעימה
כמו שחכינו לה אלפים שנה
בארץ רחוקה

כי מציון תצא ההבנה
שלמה, זכורה, נעימה
כמו ששמענו אותה בפעם הראשונה בארץ רחוקה
מספרת על השקט, על האדם
לוקחת אל כל המקומות הטובים שבְעוֹלָם
לוקחת אותי, אותך, ובכלל

כי מאדם יוצא דבר אלוקים
מָכָר, שָׁלֵם, מִבְּפָנִים
כמו ששמענו אותו בפעם הראשונה
בארץ רחוקה

כי מציון נצא אל העולם
יפים, מחזקים, ביחד
כמו שעמדנו שם בפעם הראשונה בארץ רחוקה
ונדע אז כלנו את הדרך חזרה
נשמח ונבין שכל זה קרה
ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי

כי מציון תצא האהבה
יפה, זכורה, נעימה
כמו שחכינו לה אלפים שנה
בארץ רחוקה
לה לה לה...
כי מציון תצא תורה
ודבר ה' מירושלים הללויה

יונתן רזאל

ספירת העומר

הנני מוכן ומזמן לקיים מצות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה: עם זאת השנה, אנו סופרים בלב כבד כל כך הרבה יותר. אנו סופרים את הימים מאז האירועים הנוראיים של ה-7 באוקטובר. אנו סופרים את הימים מאז אותו בוקר שבו אחינו ואחיותינו, ילדינו, והורינו נלקחו בשבי וממתנינים לישועה. בכל יום נספור את העומר, אבל נספור גם את ימי השבי. אנו תקווה שנצליח להפסיק את הספירה הזו עוד הלילה, אבל אם נתאכזב, נמשיך לקוות ונמשיך לספור. יהי רצון מלפניך שספירת העומר, הידועה תמיד כתקופת חרדה יהודית, תהפוך לעת רצון ועת ששון, כשכל החטופים ישובו הביתה בשלום.

הנני מוכן ומזמן לקיים מצות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה: וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה: עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על ספירת העומר.

היום עשרים ואחד ימים שהם שלושה שבועות לעומר

היום תשעה עשר ומאתים יום שהם עשרים ואחד שבועות ושני ימים לחטיפתם של יקירינו.

תפילה למען חירותם של החטופים:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ואמותינו שרה רבקה רחל ולאה הוא יברך וישמר וינצר את הנעדרים והנעדרות, ואת השבויים והשבויות, את החטופים והחטופות אשר נלקחו מבתיהם, מישוביהם ומקבוציהם, ממצבי הצבא וממרחבי המחול, ושממצאים כעת בסכנת חיים, במרחב זר ועוין, ביד מלאכי חבלה מסכנים.

בעבור שאנו וכל עם ישראל מתפללים בעבורם, הקדוש ברוך הוא ימלא רחמים עליהם, ויוציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתק וממצקותיהם יושיעם, ושייבם מהרה לחיק משפחותיהם, לישוביהם ולבתיהם, ויקים בהם מקרא שכתוב: ופדויו ה' ישבון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם. ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה. ונאמר אמן.

בימים שיעברו עלינו

בְּיָמִים שִׁיעֲבֹרוּ עָלֵינוּ נִדַּע לְשֵׂאת יוֹתֵר
עֲצָבוֹת רַכָּה
וְהַשְּׂמִים יִחֲכּוּ לָנוּ עַד שְׁנֵבִין

וּבְלִילוֹת נְרוּץ מִתּוֹךְ עֲצָמֵנוּ
אֶל שְׂדוֹת יְלָדוֹת, בְּאֶרֶץ לֹא שְׂבוּיָה
אֲתָה הַמַּיִם הַמְּבַקְשִׁים מִשְׁבָּלַיִם לְגַדֵּל

אֱלֹהִים וְדַאי מִקְשִׁיב תְּמִיד לְלֵב
כְּשֶׁהִכָּאֵב כְּמוֹ אֶבֶן שֵׁם
אֲנִי כִמְעֵט כְּבָר מֵת מֵאֲהָבָה

הַשָּׁנִים יִכְשִׁילוּ אֶת רַגְלֵינוּ,
אֲךְ לֹא נִפְל, כְּמוֹ אֶבֶן נֶעֱמָד
מוֹל כָּל סוּפוֹת הַחוּל, הַשְּׁלֵג וְהָאֵשׁ
תְּמִיד נִדַּע לְזָכֹר שִׁיעֲבֹר

אֱלֹהִים וְדַאי מִקְשִׁיב תְּמִיד לְלֵב
כְּשֶׁהִכָּאֵב כְּמוֹ אֶבֶן שֵׁם
אֲנִי כִמְעֵט כְּבָר מֵת מֵאֲהָבָה

אביב בכר, הדס קליינמן, צח דרורי

הלוואי

הלוואי ומענן תרד עלינו קשת
הלוואי שלעולם הזה יש תקנה...

הלוואי ויום יצמח מתוך סופה גועשת
הלוואי ולא תאבד לעד המתנה
הלוואי שהמדבר יצמיח עשב דשא
הלוואי ועוד נשב בצל התאנה.

הלוואי שלא נכאב ואיש אחיו יאהב
הלוואי ויפתחו שוב שערי גן עדן
הלוואי ויתמזגו מזרח ומערב
הלוואי הלוואי ונחדש ימינו כאן כקדם.

הלוואי ולא ישא עוד גוי אל גוי חרב
הלוואי ולא ננטש את דרך התקוה
הלוואי והאדם יהיה רחום עד ערב
הלוואי שיש סכוי אחד לאהבה.
הלוואי שלא נכאב.

אהוד מנור/בועז שרעבי

מתוך תפילה לשלום המדינה

אבינו שבשמים, צור ישראל וגואלו ברוך את מדינת ישראל, ראשית צמיחת
גאלתנו הגן עליה באברת חסדך ופרש עליה סכת שלומך ושלח אורך ואמתך
לראשיה, שריה ויועציה, ותקנם בעצה טובה מלפניך. חזק את ידי מגני ארץ
קדשנו, והנחילים אלהינו ישועה ועטרת נצחון תעטרם ונתת שלום בארץ ושמחת
עולם ליושביה ואת אחינו כל בית ישראל, פקד-נא בכל ארצות פזוניהם ותוליכם
מהרה קוממיות לציון עירך ולירושלים משכן שמך ככתוב בתורת משה עבדך: אם
יהיה נדחך בקצה השמים, משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך.

עתיד טוב וחופשי יותר. לעבר מציאות שעדיין איננה קיימת, שרובה עשוי ממשאלות לב. מדמיון. העוגן נזרק ונאחז בקרקע העתיד, והאדם, ולפעמים חברה שלמה, מתחילים למשוך את עצמם אליו. זה מעשה אופטימי: היכולת להשליך את העוגן הדמיוני אל מעבר לנסיבות המוחשיות והשרירותיות מעידה על כך שבנפשו של האדם שמעז לקוות יש עדיין מקום אחד שהוא חופשי. מקום שאיש לא הצליח לדכא אותו, ולא לזהם"

דויד גרוסמן

חי

שָׁמְעוּ אָחֵי, אֲנִי עוֹד חַי
וְשִׁתִּי עֵינֵי עוֹד נִשְׂאוֹת לְאוֹר.
זֶה הַשִּׁיר שֶׁסָּבָא
שָׁר אֶתְמוֹל לְאַבָּא
וְהַיּוֹם אֲנִי.

אֲנִי שׁוֹאֵל
וּמִתְפַּלֵּל
טוֹב שֶׁלֹּא אֲבָדָה עוֹד הַתְּקוּהָ.
הוֹמִים יָמֵי חַי חַי
וְלִילוּתֵי חַי חַי
וּבְשִׁמִּי עֲמוּד הָאֵשׁ עוֹד קָם.

עוֹבֵר מְזֵמֹר, מְדוֹר לְדוֹר,
כְּמַעֲיָן מְאֵז וְעַד עוֹלָם
אֲנִי שׁוֹאֵל...
אֲשִׁיר בְּלִי דֵי, חַי חַי
אֶפְרָשׁ יְדֵי חַי חַי
לִידִידֵי אֲשֶׁר מֵעֶבֶר יָם.
אֲנִי שׁוֹאֵל...

חַי, חַי, חַי
כֵּן, אֲנִי עוֹד חַי.
זֶה הַשִּׁיר שֶׁסָּבָא
שָׁר אֶתְמוֹל לְאַבָּא
וְהַיּוֹם אֲנִי.
שָׁמְעוּ אָחֵי, אֲנִי עוֹד חַי
וְשִׁתִּי עֵינֵי עוֹד נִשְׂאוֹת לְאוֹר.
אֲז כֹּה לְחֵי, לְכָל אוֹרְחֵי
וְלִבְנֵי הַמְּבַקְשִׁים לְחֹזֵר.

אהוד מנור / אבי טולדנו

קידוש ליום העצמאות

וְזָכַרְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הֵנִיחַ לְךָ כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל לְמַעַן הָקִים אֶת בְּרִיתוֹ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם בְּיוֹם הַזֶּה.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:
מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ.
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נִגְלָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ.
כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הִגִּיעָנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים הַבָּאִים לְקִרְאוֹתֵנוּ לְשִׁלּוֹם.
וְנִשְׁמַח בְּבִנְיַן עִירָךְ וְנִשְׁשֵׂישׁ בְּעַבְדוֹתֶךָ.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל יוֹם הָעַצְמָאוֹת.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֲחִינּוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזָמַן הַזֶּה.

התקווה

כָּל עוֹד בְּלִבְבֵנו פְּנִימָה
נִפְשׁ יְהוּדֵי הוֹמִיָּה
וּלְפָאֲתֵי מִזְרַח קְדִימָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה

עוֹד לֹא אָבְדָה תְּקוּמָתֵנוּ
הַתְּקוּהָ בֵּת שְׁנוֹת אֲלֵפִים
לְהִיּוֹת עִם חִפְשֵׁי בְּאַרְצֵנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם"

תקיעת שופר

וּבְיוֹם שִׁמְחַתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצָצְרוֹת עַל עַלְתֵיכֶם
וְעַל זְבָחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנַי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם.

תקיעה גדולה

חג עצמאות שמח

יחד כל הדרך

עוד נדע ימים טובים מאלה,
עוד נדע ימים טובים פי אלה
שְׁרַשִׁינוּ יַעֲמִיקוּ סֶלַע
כְּמוֹ אַרְזִים בְּהָר.

עוד נדע ימים טובים מאלה,
עוד נמתיק מימיו של ים המלח,
כְּשֶׁדָּה יְרוֹק אַחַר הַשֶּׁלֶף
כְּאֶשֶׁד בָּלֵב מְדַבֵּר.

יחד - כל הדרך,
יחד - לא אחרת,
יד ביד נושיט לטוב
שְׁעוֹד יְבוֹא, בּוֹא יְבוֹא.
יחד - כל הדרך,
יחד - לא אחרת,
יחד איש אל איש יפתח
אֶת לְבָבוֹ.

רק אם נאמין בעז הרוח,
רק אם נאמין ולא ננוח
מן המיצרים אל ים פתוח
כְּמִים רַבִּים נִסְעָר.

רק אם נאמין ודאי נצליח,
רק אם נאמין ודאי נגיע
בְּיָמִים שֶׁל סֶעַר בְּרָקִיעַ
כְּאֵשׁ הַתְּמִיד נִבְעָר.

קובי אושרת ושמרית אור

רק בגלל הרוח

יְהִיָּה מָה שְׁיִהְיֶה
אֲנִי עוֹד אֲשַׁנֶּה
אֲנִי אֲגַשִּׁים אֶת חֲלוּמֵי
נוֹשְׂאֵי בְּשׂוֹרָה רָעָה
מִכּוֹת אוֹ עוֹד גְּזָרָה
לֹא יִשְׁנֶנּוּ אֶת מֵהוּתִי.

אֲנִי אֶת וְהָאֵל שְׁלֹצְדִי
עוֹד נִנְצַח
לֹא בְּגִלְל הַכַּחַ
רַק בְּגִלְל הָרוּחַ
הַנּוֹשֶׁבֶת בְּגִבִּי.

רַק בְּגִלְל הָרוּחַ
בְּתוֹכִי, בְּמוֹחִי, בְּנִשְׁמָתִי
רַק בְּגִלְל הָרוּחַ
בְּתוֹכִי, בְּדַמִּי, בְּנִשְׁמָתִי.

אֶת שֵׁשׁ לִי לְהַגִּיד,
אֲנִי עוֹד אֶצְרַח
אֶפְלוּ בִּירַח יִשְׁמְעוּ
מִי שֵׁיגִיד: "לֹא כֶּךָ"
אוֹתוֹ לֹא אֶשְׁכַּח
יָבוֹא הַיּוֹם אוֹכִיחַ צְדָקָתִי.

אֲנִי אֶת וְהָאֵל שְׁלֹצְדִי...

מיכה שטרית ולאה שבת

לצאת מדיכאון

המשפחה, החברים אולי לצאת לבלויים
שיחות עמקות שיחות של הנפש בלילה
להתמודד עם שנויים ההרגלים הישנים
הנשמה במלחמה עם הקארמה

עוד יבואו ימים טובים אני מבטיח
עוד יבואו ימים טובים

גם בשעות החשוכות של הלילה
תמיד יהיה כוכב קטן שיאיר לך
את עצמך את הדרך הביתה
תמיד זה הכי חשוב לפני הזריחה
מיליון רכבות דוהרות עד אוסטרליה
מחפש רחוק את מה שנמצא לך
מתחת לאף כל מכשול זה מדליה
קם ונופל אבל בדרך שלך

להתמודד עם הפחדים
לקפץ למים עמקים
לשחות עד הסוף
להגיע לחוף
עד הלילה
להאזין גם לשירים
כי זמרים הם הרופאים
הכי טובים שיש למדע להציע

עוד יבואו ימים טובים אני מבטיח
עוד יבואו ימים טובים

יגל אושרי ואורפי כהן

הללויה

אָדָם חוֹזֵר וּקְצִיר יוֹמוֹ
צָנוּעַ הוּא וְדָל,
וְעַל גְּבוֹ צָרוֹת הַחֹל
עוֹמְסוֹת לוֹ כְּמַגְדָּל.
וּלְפָנָיו רוֹאֵה פְתָאוֹם
אֶת שְׁתֵּי עֵינָיָהּ שֶׁל בְּתוֹ
וְהוּא אָז שָׂר, וְהֵן אֶתוֹ
שָׂרוֹת הַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּיָהּ, וְזֶה הַשִּׁיר
עוֹלָה מְכַל פְּנוֹת הָעִיר
כְּשֶׁהָאָדָם וּשְׁתֵּי עֵינָיָהּ בְּתוֹ
שָׂרִים הַלְלוּיָהּ.

בוֹנֵה אָדָם אֶת בְּנֵינָיו
מִהֶבֶל וּקְלָפִים,
יוֹם יוֹם טוֹרַח וְעַמֵּל
יוֹם יוֹם הֵם נְטָרְפִים.
אָבֵל אֶל מוֹל חֶרֶבֶן קְלָפִיו
עוֹלָה הַשְּׂמֶשׁ מֵעֶלְיוֹ
וְהוּא אוֹסֵף אוֹתָם אֵלָיו
וְשָׂר הַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּיָהּ וְזֶה הַשִּׁיר
עוֹלָה מְכַל פְּנוֹת הָעִיר
כְּשֶׁהָאָדָם אוֹסֵף אֶת כָּל קְלָפָיו
וְשָׂר הַלְלוּיָהּ.

פְּרוֹשִׁים יָמֵי בְּפָנָי הָאֵל
יִוְדַע הוּא דְרָכָי
וְכָל שִׁירֵי כְמוֹ תְּפִלוֹת
שֶׁלְּחוֹ לְמַרְחָקִים.
וּכְשִׁיגִיעַ סוֹף הַתּוֹאֵי
אֲנֵעַל בְּשֶׁקֶט אֶת חַיֵּי
וְשִׁיר חֲדָשׁ צָעִיר וְחַי
יִשָּׂר הַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּיָהּ וְזֶה הַשִּׁיר
עוֹד יַעֲלֶה בְּכָל הָעִיר
וְהוּא חֲדָשׁ וְהוּא צָעִיר וְחַי
וְשָׂר הַלְלוּיָהּ.

יעקב גלפז, מני גל

עת לבנות ועת לרפוא
הבדלה